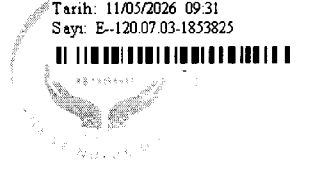

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 11/05/2026 09:31
Sayı: E-120.07.03-1853825

7/36542
9K 45
ACELE

Sayı : E-72079556-610-21051423

Konu : Soru Önergeleri (7/36542-7/39153-7/39154)

7/39153-39154
9K 90

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) 20.11.2025 tarihli ve 1739032 sayılı yazınız.
b) 23.01.2026 tarihli ve 1785166 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Tekirdağ Milletvekili Sayın Nurten YONTAR tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/36542, 7/39153 ve 7/39154 Esas Numaralı yazılı soru önergelerine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek:

- 1 - 7/36542 Cevap Metni (1 Sayfa)
- 2 - 7/39153 Cevap Metni (2 Sayfa)
- 3 - 7/39154 Cevap Metni (4 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: A5276E1E-0DC0-469C-B2A2-C72BEF2F4EF5

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ashb-ebys>

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sk. No:10/A Pk: 06510 Çankaya/ ANKARA
KEP Adresi : ashb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Aynur İLHAN ÇAK
Sosyal Çalışmacı
Telefon No: (312) 705 73 30

Tekirdağ Milletvekili Sayın **Nurten YONTAR'a Ait 7/39154 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni**

Bakanlığımız engellilerin temel hak ve özgürlükleri başta olmak üzere erişilebilirlik ile ilgili ulusal politikaların belirlenmesi, mevzuatın hazırlanması ve bu politikaların hayata geçirilmesi için kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve iş birliğinin sağlanması ile yükümlü bir kurumdur. Erişilebilirliğin uygulanması tüm kurum ve kuruluşların görev ve sorumluluğundadır.

Bu kapsamda “herkesin istediği her yere ve her hizmete, bağımsız ve güvenli olarak ulaşabilmesi ve bunları kullanabilmesi” olarak tanımlanan erişilebilirliğin sağlanması ve yaygınlaştırılması hususu yasal düzenlemelerle güvence altına alınmıştır.

2005 yılında yürürlüğe giren 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun 7’nci maddesinde yapıları çevre, özel ve kamu toplu taşıma sistemleri ile bilgilendirme hizmetleri, bilgi ve iletişim teknolojisinin erişilebilir olması hüküm altına alınmıştır. Ayrıca geçici 2’nci ve geçici 3’üncü maddelerinde kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ile büyükşehir belediyeleri ve belediyeler tarafından şehir içinde sunulan ya da denetlenen toplu taşıma hizmetlerinde erişilebilirliğin sağlanmasına yönelik amir hükümlere yer verilmiştir.

Kanunun geçici 3’üncü maddesinde erişilebilirliğin izlenmesi ve denetlenmesi görevi Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonlarına verilmiştir. 2013 yılında yürürlüğe giren Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği hükümlerine istinaden her ilde valilikler bünyesinde Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonları kurularak faaliyetlerine başlamıştır.

Ülkemizde yapıları çevrenin planlanması, ruhsatlandırılması ve inşası ile ilgili temel mevzuat olan 3194 sayılı İmar Kanunu’nun Ek 1’inci maddesinde ve uygulama yönetmeliği olan “Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde de erişilebilirliğin uygulanmasına yönelik amir hükümler yer almaktadır. Bakanlığımız tarafından erişilebilirlik ölçü ve ölçütlerinin daha ayrıntılı olarak Yönetmelikte yer alması için teknik metin oluşturulmuş ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından 01.07.2017 tarihinde Yönetmelik yayımlanmıştır. Bu Yönetmelikte yer alan erişilebilirlikle ilgili hükümler gereği, yeni tasarlanan tüm binalarda standarda uygunluk sağlanmak zorundadır.

2019 yılında, yeni inşa edilecek binaların erişilebilir olarak tasarlanması ve inşa edilmesi için yine Bakanlığımızca teknik alt yapısı oluşturularak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına sunulan revizyon talebi Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’ne eklenmiştir.

Mimar ve mühendislerin tüm bina tasarımlarının ilk aşamasından son aşamasına kadar başvurabileceği, açıklayıcı metinlerin yanı sıra mimari çizimlerin üç boyutlu görseller ile desteklendiği, aynı zamanda akademisyenler için kaynak niteliğindeki Erişilebilirlik Kılavuzu yayımlanmıştır.

Bakanlığımız tarafından erişilebilirlik uygulamalarının yaygınlaştırılması için bilgi ve bilinç düzeyinin artırılması amacıyla 2021 yılından bu yana farklı temalarla düzenlenen “Erişilebilirlik Atölyeleri”nin belediyelerin erişilebilirlik standartlarını uygulamasını sağlamak amacıyla “Erişilebilirlik Atölyeleri” “Kaldırımlar”, “Yaya Geçitleri”, “Duraklar” “Kent Parkları”, “Halka Açık Tuvaletler”, “Web Erişilebilirlik Standartları” ve “Sosyal Medyanın

Erişilebilirliği” başlıklarıyla düzenlenen 104 atölyeye mimar, mühendis, tekniker ve yönetici katılım sağlamıştır.

Mevzuat kapsamında erişilebilirlik uygulamaları ve bilişim erişilebilirliğinin geliştirilerek yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalara Bakanlığımızca devam edilmektedir.

5378 sayılı Kanunun geçici 2’nci ve 3’üncü maddeleri hükümlerine dayanılarak hazırlanan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği 20.07.2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin amacı; umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ve açık alanlar ile toplu taşıma araçlarında erişilebilirliğin denetimini yapacak olan komisyonların teşkili, çalışma usul ve esasları ile idari para cezalarının uygulanmasına ve genel bütçeye gelir kaydedilen idari para cezası tutarlarının kullanımına ilişkin hususları belirlemektir. Denetimlerde, 2020/3 sayılı Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları Hakkında Genelge ekinde yer alan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları kullanılmaktadır. Buna göre Formlarda yer alan "*" ibareli soruların tümüne "Evet" cevabı verilmesi durumunda komisyonlarca bina, açık alan ve toplu taşıma aracı için “Erişilebilirlik Belgesi” düzenlenmektedir. Erişilebilirliğin izlenmesi ve denetlenmesi kapsamında Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonları tarafından mevzuatta yer alan toplu taşıma araçlarının, kaldırımların, yaya geçitlerinin, durakların ve otoparkların denetimleri yapılmaktadır.

Ek olarak Bakanlığımızca “Asansör ve Toplu Taşıma Araçlarında Biniş Önceliği” konulu yazı; ulaşım tesisleri öncelikli olmak üzere, alışveriş merkezleri ve yoğun yaya sirkülasyonu olan diğer binalardaki asansörlerin kapılarına yakın yerlerde, herkesin görebileceği konumda, tüm yolcular için hazırlanacak ulaşım kartları ve herkesin görebileceği konumda üzerinde, *"Engelli, yaşlı, hamile, bebek arabalı ve diğer ihtiyacı olan kişilere asansörlere ve araca binişte öncelik veriniz."* ibaresinin; otobüs, minibüs, metro, vapur gibi toplu taşıma araçlarının kapılarında, herkesin görebileceği konumda, *"Engelli, yaşlı, hamile, bebek arabalı ve diğer ihtiyacı olan kişilere araca binişte öncelik veriniz."* ibaresinin yer almasına ilişkin gerekli çalışmaların yürütülmesi için belediyelere talimat yazısı ile duyuruları yapılmıştır.

Erişilebilirlik konusunda toplumsal farkındalık düzeyinin artırılması amacıyla üniversiteler, belediyeler ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan 28.000’i aşkın kişiye erişilebilirlik eğitimi verilmiştir.

Diğer taraftan, 21 Haziran 2025 tarihinde, engellilerin ve yaşlıların dijital hizmetlerden diğer bireylerle eşit şekilde faydalanmasını sağlamak amacıyla, 2025/10 sayılı “Web Siteleri ve Mobil Uygulamaların Erişilebilirliği” konulu Cumhurbaşkanlığı Genelgesi Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Hizmet sağlayıcılar tarafından web siteleri ve mobil uygulamalarını erişilebilir hâle getirilmesi beklenmektedir.

Genelgenin yayımlanmasının ardından Bakanlığımız bünyesinde “Web Siteleri ve Mobil Uygulamaların Erişilebilirliği İzleme Komisyonu” kurulmuştur. Komisyon, web siteleri ve mobil uygulamaların erişilebilirlik durumunu izleyecek, erişilebilir olanlara Erişilebilirlik Logosu kullanım hakkı verilecektir.

Genelge ile birlikte “Web Siteleri ve Mobil Uygulamaların Erişilebilirliği Kontrol Listesi-A Seviyesi” de yayımlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı Genelgesinde öngörülen uygulama süreçlerinin hayata geçirilmesi amacıyla; Komisyonların oluşumu, görev ve yetkileri, web siteleri ve mobil uygulamaların izlenmesi ile erişilebilirlik logosunun kullanımına ilişkin usul ve esasları düzenlemek üzere

Bakanlığımız tarafından “Web Siteleri ve Mobil Uygulamaların Erişilebilirliği Genelgesi Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönerge” 11.11.2025 tarihinde yayımlanmıştır.

Yönerge kapsamında öngörülen engelli kullanıcı testlerinin gerçekleştirilebilmesine destek olmak amacıyla, kamu kurum ve kuruluşlarına rehberlik etmek üzere gönüllülük esasına dayalı bir erişilebilirlik test kullanıcı havuzunun oluşturulmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

Diğer yandan ilgili kamu kurumları ve STK temsilcilerinden oluşan “Web Siteleri ve Mobil Uygulamaların Erişilebilirliği Danışma Komisyonu” oluşturulmuştur. 2026 yılı Ocak ayında komisyonların ilk toplantıları düzenlenerek web sitelerinin ve mobil uygulamaların erişilebilirliği konusundaki yol haritası belirlenmiştir. Toplantıların ardından 2026 yılı Yıllık Plan yayımlanacaktır. Ayrıca, yazılım ve kodlama yapan; web tasarım ve içeriği hazırlayanlar için kaynak niteliğindeki Web Erişilebilirlik Kılavuzu da yakın bir tarihte yayımlanacaktır.

Toplumsal farkındalığın artırılması amacıyla 2021 yılında “Yaşama Erişim” temalı, 2022 yılında “Trafikte Erişilebilirlik” temalı, 2023 yılında “Toplu Taşımada Erişilebilirlik Önemlidir” temalı 1 (bir) adet TV spotu ve 3 (üç) adet radyo spotu hazırlanmıştır. TV spotlarına Türk İşaret Dili eklenmiş ve seslendirmesi yapılmış bu sayede spotlar erişilebilir formata getirilmiştir. Anılan mevzuat kapsamında erişilebilirlik uygulamalarının geliştirilerek yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalara Bakanlığımızca devam edilmektedir.

2030 Engelsiz Vizyon Belgesi, Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme’nin ülkemizde uygulanmasının teşvik ve temin edilmesi ile izlenmesinden sorumlu odak kurum olarak faaliyetlerini yürüten Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü koordinasyonunda katılımcı bir anlayışla hazırlanarak ilan edilmiştir. Engelli bireylerin kendi potansiyellerini gerçekleştirebildikleri içermeci bir toplum inşa etmek vizyonunu ortaya koyan Engelsiz Vizyon Belgesi’nde “İçermeci ve Erişilebilir Toplum”, “Hakların Korunması ve Adalet”, “Sağlık ve İyilik Hali”, “Kapsayıcı Eğitim”, “Ekonomik Güvence”, “Bağımsız Yaşam”, “Afet ve İnsani Bakımdan Acil Durumlar” ve “Uygulama ve İzleme” adlı 8 başlık altında, 31 hedef ve 107 eylem alanı belirlenmiştir. Vizyon Belgesi; diğerlerinin yanı sıra engelli bireylerin sömürü, şiddet ve istismardan korunmalarına yönelik tedbirlerin alınmasını ve desteklerin sunulmasını da hedeflemektedir.

Engelsiz Vizyon Belgesi ile belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik olarak 2023-2025 yılları arasında yürütülecek faaliyetlerin oluşturulması amacıyla EYHGM koordinasyonunda engelli bireyleri temsil eden sivil toplum kuruluşları da dahil katılımcı bir anlayışla hazırlanan ilk Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı (EHUEP) ise 3 Şubat 2023 tarihli Resmi Gazete’de Cumhurbaşkanlığı Genelgesi olarak yayımlanarak hayata geçirilmeye başlanmıştır.

Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı’nda “Engelli bireylerin sömürü, şiddet, işkence, aşağılayıcı muamele ve ceza gibi insan onur ve haysiyetini zedeleyici muamelelerden korunması” hedefinin gerçekleştirilmesi amacıyla sorumlu taraflarca;

- Engellilik alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ve sorumlu tarafların katılımı ile engelli bireylere yönelik şiddet, istismar ve kötü muamele ile mücadele konusunda yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerinin değerlendirileceği bir çalıştayın düzenlenmesi,
- Çalıştay sonuçlarına göre odak toplantılar yapılarak bir rehberin oluşturulması,
- Engelli bireylere yönelik erişilebilir biçimlerde bilgilendirme materyalinin hazırlanması,

- Engelli bireylere hizmet sunan profesyonellere yönelik eğitimler düzenlenmesi,
 - Toplumsal farkındalık çalışmalarının yapılması,
- öngörülmüştür.

Öte yandan, Görme Engelliler Rehabilitasyon Merkezleri görme engelli bireylere (15 yaş ve üzeri) 6 (altı) aylık dönemler hâlinde eğitsel, sosyal ve mesleki rehabilitasyon programlarının uygulandığı, görme engelli bireyin sosyal hayata tam katılımını sağlamayı amaçlayan yatılı merkezlerdir. Ankara Yenimahalle Görme Engelliler Rehabilitasyon Merkezi ve İstanbul Emirgan Görme Engelliler Rehabilitasyon Merkezinde görme engellilere rehabilitasyon programları uygulanmaktadır. Bu kapsamda, 2025 yıl sonu itibarıyla İstanbul ve Ankara'daki merkezlerde temel eğitim ve rehabilitasyon hizmetini başarıyla tamamlayan 5.109 görme engelli birey kurs programlarını başarıyla tamamlayarak belgelendirilmiştir.

Ülkemizde 2011 yılından günümüze merkezi olarak düzenlenen Engelli Kamu Personeli Seçme Sınavı (EKPSS) ile kamuda engelli istihdamında önemli başarılar sağlanmış, hak kayıplarının önüne geçen, fırsat eşitliğini sağlayan bir sistem hayata geçirilmiştir.

Merkezi sınavın uygulamada yerini alması ile engelli istihdamında gözle görünür bir artış sağlanmış; 2002 yılında 5.777 olan engelli memur sayısı 2015 yılında 40.655'e 2025 yıl sonu itibarıyla 82.628'e ulaşmıştır. 2025 yıl sonu verilerine göre kamuda istihdam edilen toplam engelli kamu personelinin %16,2'si görme engelli olup, görme engelli kamu personelinin %27,6'sı kadın, %72,4'ü erkektir.

Ayrıca, insan hakları ihlallerinin izlenmesi hususunda; görevleri arasında; insan hakları ve ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin yargı kararlarının uygulanmasına ilişkin sorunları izlemek ve değerlendirmek olan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) ile idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevli olan Kamu Denetçiliği Kurumu (KDK) bulunmaktadır.